

Motion till riksdagen 2024/25:3373

av **Martin Ådahl m.fl. (C)**

med anledning av prop. 2024/25:138 Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag som tillgodoser att kreditförmedlare även fortsättningsvis kan bedriva verksamhet som konsumentkreditinstitut och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Överskuldssättning är ett allvarligt samhällsproblem, något som regeringen valde att inte ta sig an fullt ut när man i höstas lät bli att införa ett skuldregister. Riksdagen tillkännagav också för regeringen att ett sådant register bör inrättas. Nu väljer regeringen i stället att delvis frånta låntagarna möjligheten att på ett smidigt sätt jämföra kreditgivarnas villkor i syfte att sänka sina låneräntor med hjälp av oberoende företag.

Regeringen skriver själv i sin konsekvensanalys: ”Konkurrensen mellan företagen på konsumentkreditmarknaden minskar i viss utsträckning.” Minskad konkurrens kommer inte att gagna konsumenterna. Alltså löser det inte problemet.

Förslaget innebär i sig ett brott mot svensk offentlighetstradition. Information som var och en ska kunna få tillgång till, blir på det här sättet förbehållen enbart ett fåtal kreditinstitut och privatpersoner som endast i begränsad utsträckning kan förväntas bedöma utbudet på en kapitalstark kreditmarknad. För svenskt vidkommande är det år 2026 hela 180 år sedan Sverige avskaffade skråväsendet. I praktiken inför regeringen nu ett nytt.

De företag som i dag kan jämföra lånevillkor i konsumenternas ställe tvingas med reformen att bli banker och måste, om de ska fortsätta sin verksamhet, därmed föreslå sina kunder att ta lån av sina egna konkurrenter. Att som konsument känna förtroende för en sådan marknad torde vara mycket svårt, för att inte säga omöjligt.

Lagrådet gav ett tydligt svar till regeringen:

Lagrådet konstaterar att förslaget i dessa delar utgör en inskränkning av såväl den i regeringsformen föreskrivna näringsfriheten (2 kap. 17 §) som den i EU-fördraget föreskrivna etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster (artiklarna 49 och 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt). Av detta följer krav på proportionalitet. Inskränkningarna måste vara lämpliga för att säkerställa förverkligandet av det mål som eftersträvas och de får inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

När riksdagen hösten 2024 behandlade proposition 2024/25:17 om ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsättning fanns i den bakomliggande utredningen (SOU 2023:38) förslag om ett system för register över skuld- och kreditinformation. En rad myndigheter och branschorganisationer, men också riksdagspartier, såg likt Centerpartiet fördelarna med en sådan ordning. Detta fick till följd att riksdagen tillkännagav för regeringen att man bör vidta nödvändiga åtgärder för att ett system för register över skuld- och kreditinformation ska kunna inrättas. Ett system med ett skuld- och kreditregister behöver, vid sidan av den rapporteringsskyldighet som utredningen förespråkade, också säkerställa att registret används vid kreditgivning. Detta är avgörande för att registret ska fylla sin funktion. Om kreditgivare helt kan bortse från ett skuld- och kreditregister ökar naturligtvis risken för att mindre nogräknade kreditgivare väljer att inte använda registret och därmed alltså beviljar krediter som försätter människor i nya skuldfällor.

Stora delar av den berörda branschen ser ett behov att starkare reglering av kreditmarknaden snarare än ett näringsförbud för vissa aktörer. Detta skulle kunna göras genom att skärpa kraven kring marknadsföring av både kreditgivning och kreditförmedling, något som nu kommer att ske med anledning av införandet av konsumentkreditdirektivet i svensk lag. Regeringen har även gått vidare med sänkt ränte- och kostnadstak som började gälla i mars 2025. Det hade varit rimligt att nu följa upp hur dessa förändringar tas emot på marknaden och vilken effekt det får för konsumenten. Hade man efter en sådan översyn fortfarande sett ett osunt beteende skulle man även ha kunnat gå fram med förslag på effektiv ränta, eftersom krediter under 2 procent av prisbasbeloppet med de nya reglerna fortsatt kan vara förknippade med höga avgifter som i vissa fall kan dubblera kostnaden för konsumenten. Ett tak på effektivräntan hade satt stopp för detta.

Vi har ett problem med överskuldsättning i Sverige. Det behöver lösas – på ett effektivt sätt och med rimliga metoder som är i linje med grundlagen och EU:s fördrag.

Martin Ådahl (C)

Anders Karlsson (C)

Alireza Akhondi (C)

Anne-Li Sjölund (C)